

Opinie

Burgerparticipatie begint met verantwoording afleggen

Maandag, 15 maart 2010

Hub Noteborn

‘De communicatie over en weer met burgers om maatschappelijke doelen te bereiken is een centraal doel’, aldus het verkiezingsprogramma van D66 Houten. De burger staat centraal, de burger staat voorop. Ook lees je dat het de wens van D66 is om Houtenaren zoveel mogelijk door participatie invloed te geven op hun eigen leefomgeving, want initiatieven van burgers en bedrijven verdienen aanmoediging. D66 Houten is voor installatie van dorpsraden. Raadsleden van D66 leggen verantwoording af ten aanzien van hun keuzes, standpunten en besluiten. Prachtige woorden, maar hoe doet de fractie dat? Waar mag ik als lid, kiezer of sympathisant in de komende tijd op rekenen. Ik doe een aanzet tot een discussie binnen de partij.

De gedachte achter burgerparticipatie en interactieve beleidsvoering is dat de kwaliteit van het gemeentelijk beleid verbetert door de inbreng van de samenleving: burgers, instellingen en bedrijven. D66 Houten erkent de emancipatie van de Houtense gemeenschap; zij willen en kunnen hun zegje doen op tal van onderwerpen, zowel voor als na de verkiezingen. Daarbij houden de gevestigde machten van het midden concrete stappen om de burger nauwer bij het bestuur te betrekken vaak af. Alleen de burgemeester wordt zo’n beetje door de gemeenteraad aangewezen. Wat zeurt die burger; u heeft toch gekozen. Wij hebben een vertegenwoordigende democratie met RondeTafelGesprekken (RTG’s). Ik hoor het maar al te vaak: ‘uw stem is de komende vier jaar in goede handen van het College en de Raad.’ Referenda? Nou, als het niet écht nodig is liever niet. Opeens is de kiezer, die eerst voorop stond, onmondig; de politiek is voor hem te complex. Hij heeft geen overzicht en denkt niet goed na. Onzin!

Dit kan niet. Dit is niet acceptabel voor een democraat 66. Als vrijzinnig denker, een individu met particulier belang, zijn de argumenten van het midden mij te dun. D66 is voor verandering. ‘Anders Ja D66.’ Ja, ik wil als burger zelf verantwoording nemen en dragen, en dat kan alleen in een volwaardige democratie. De afgegeven stem is geen mandaat voor een raadslid of de bestuurder om met het gegeven vertrouwen in alle vrijheid te opereren. En, daarnaast, referenda leiden niet tot dictatuur van het ‘onwijze’ volk, zoals velen veronderstellen. Of heeft de politiek eigen belangen?

Waar moet het naar toe?

De gemeente Houten heeft burgerparticipatie hoog in het vaandel staan. Afgesproken is dat het College op passende wijze zal zorgen voor vroegtijdige betrokkenheid van bewoners bij het ontwikkelen van plannen en niet alleen zal terugvallen op wettelijke inspraakprocedures. Tot op heden ‘wishful thinking’ zou ik zeggen. Ja zeggen, nee doen. In de afgelopen vier jaren paste Houten participatie vooral toe op de niveaus ‘informereren’ en ‘consulteren aan het einde van een proces’. Dat is voor mij veel te mager. Het had vaak ook niet het gewenste effect. Nee, de ‘Participatienota van 2007’ werd niet in zijn volle omvang uitgevoerd, zoals het wel ooit was afgesproken. Ik daag het nieuwe college uit om er serieus werk van te gaan maken. Toon lef, ben bereid autonomie af te staan en open te staan voor beïnvloeding van het beleid door inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven. Geef burgers, instellingen en bedrijven nu ook de rollen van ‘adviseur vanaf het begin’ en ‘medebeslisser via bijvoorbeeld wijk- en dorpsraden’. Dit klinkt natuurlijk niet iedereen in de Raad als muziek in de oren als de genoemde partijen meer ‘controle’ krijgen. Ja, het zal wennen zijn. Maar het is ethisch en moreel onzedelijk als de eigen beginselen alleen op papier blijven staan. Bouw geen luchtkastelen. Het is dé verantwoordelijkheid van iedere individuele wethouder hier committent aan te gaan. Ja, zelfs van ieder raadslid.

Wat moet ook nog gedaan worden?

Maar er komt meer bij kijken dan je denkt, het gaat nog een stap verder. Gesproken wordt over het verkleinen van de kloof tussen bestuur en inwoners, over het vergroten van draagvlak voor gemeentelijk beleid en over het versterken van de lokale democratie. Dat betekent dat communicatie nodig is om participatie te realiseren. Communicatie in de vorm van verantwoording door raadsleden, fracties en bestuurders.

Het doet mij genoeg te lezen hoe columnist Marc Chavannes constateert dat 'de Nederlandse parlementaire democratie in een malaise verkeert' (NRC Weekblad, februari 2010). Hij formuleert tien nieuwe spelregels voor politici en burgers om de politieke malaise te doorbreken: meer geloofwaardigheid, meer vertrouwen en meer transparantie in de politiek. Een zeer interessant pleidooi om het functioneren van de democratie te verbeteren. Voor mij was het artikel van Marc Chavannes inspiratiebron voor het (her)formuleren van 10 manieren om de verantwoording - nu en straks - ook op lokaal niveau te onderhouden. Naast de implementatie van de Houtense 'Participatienota van 2007' ben ik ervan overtuigd dat een nadere invulling van deze 10 regeltjes potentie heeft een hechtere band met de achterban - de burgers - te creëren. Democratie betekent: macht aan het volk. Ga er dan ook voor. Ik zou deze tien gedragsregels open willen stellen voor een brede discussie.

1. Ieder raadslid en commissielid gaat ervan uit dat Houtenaren niet dom of asociaal zijn. Dat zij best weten dat zij niet alleen op deze wereld zijn en dat niet alles van de politieke zaak tegelijk kan. Zij zullen in raadsperiode regelmatig eerlijk uitleggen wat de problemen en de mogelijke oplossingen zijn, en welke afweging de partij maakt in het kader van het algemeen belang.

2. Bestuur en fractie behandelen de politiek niet als iets geheims of geheimzinnigs. Het gaat om de vertegenwoordiging van alle Houtenaren met hun levensbeschouwing of levensgevoel. Voor de partij - fractie en bestuur - geldt niet dat iets te moeilijk is om uit te kunnen leggen. Er zijn geen onvermijdelijkheden. Alles is een keuze, behalve het weer.

3. Vertegenwoordiger zijn van de Houtense gemeenschap is een eer, is een uitdaging en belangrijk. Niet een carrière-stap. Leden met bijzondere capaciteiten stellen zich kandidaat. Zij mogen best knapper zijn dan de gemiddelde Houtenaar, zo lang zij maar opkomen voor hun achterban en de Houtense samenleving.

4. De partij benoemt zijn fractievoorzitter en raadsleden op basis van voldoende kwalificaties en niet op basis van gespaarde partijmijlen. Het zijn sleutelrollen. Bestuur en leden weigeren ongeschikte kandidaten naar voren te schuiven. Het bestuur vat alle inspraak samen om een beargumenteerde keuze te maken.

5. Gemeenteraadsleden maken duidelijk welke thema's zij vertegenwoordigen. Houden regelmatig spreekuren, en zijn ook anderszins bereik- en beschikbaar voor betrokken burgers.

6. Partijen formuleren speerpunten: standpunten met duidelijke prioriteiten. Een beknopte catalogus van hoofd- en bijzaken, onder erkenning van de noodzaak daar compromissen over te sluiten. Een partij zegt niet dat een standpunt nooit verandert of zal veranderen. Als de omstandigheden veranderen kan dat heel dom zijn. Altijd wordt aangegeven wat waarom nu anders wordt beoordeeld. Dat begrijpen volwassen burgers in Houten.

7. De partij schrijft een programma op hoofdlijnen. Dit heeft tot doel om raads- of collegeakkoorden te vergemakkelijken. Hoe langer en gedetailleerder het programma hoe lastiger het wordt te besturen.

8. De belangrijkste bestuurlijke functies in de afdeling worden vervuld nadat een zorgvuldig georganiseerde vorm van beoordeling vooraf is gegaan. Hiervoor wordt met beproefde methodes gewerkt.

9. Wij laten ons niet verleiden door de sirenezang van het zakencollege. We moeten het doen met de democratische politiek die we waard zijn, zoals dorpsraden. Als die ons niet bevalt maakt de partij er meer werk van.

10. Gemeentelijke politiek is een feest. Een deel van onze lokale identiteit die we met zo'n 50.000 Houtenaren vorm mogen geven. Gewoon doen.

Ik zou graag zien dat er binnen de partij een discussie op gang komt. Ja, politiek en bestuurlijk zijn wij een 'lastige' achterban. Vooral de D66-ers die altijd initiatief willen vanuit het individu met zijn particuliere belangen. Wij die ons leven willen inrichten naar eigen inzichten.

Stuur je reactie.
Wordt vervolgd.

Bron: D66 Houten maakte gebruik van het intellectueel gedachtegoed van Marc Chavannes - 10 manieren om de politieke malaise te doorbreken. In: NRC Weekblad, 27 februari - 5 maart (2010):16-17.